

Bruggen van en naar het werkveld in het kader van ontwikkelingsgericht onderzoek in de opleiding bachelor in het onderwijs: kleuteronderwijs.

Van Houte Hilde, Martens Veerle, Ollieuz Tom en Devlieger Kirsten

Projectmatig wetenschappelijk onderzoek (1) is praktijkgericht onderzoek dat in de lerarenopleiding vaak de vorm aanneemt van ontwikkelingsgericht onderzoek (2). Dit is het ontwerpen, evalueren en bijsturen van materialen en vormingen waarmee scholen ondersteund worden bij het invoeren van vernieuwingen (3). Ontwikkelingsgericht onderzoek dient volgens Van den Akker te gebeuren in intensieve samenwerking met leraren in 'ontwikkelnetwerken'. Dit is een cruciale factor in het afstemmen van het ontwikkelproces op de behoeften en is een noodzakelijke voorwaarde voor succesvolle implementatie.

In de opleiding bouwen we daarom in de ontwikkelingsprojecten samenwerkingsverbanden uit met een aantal basisscholen. Een belangrijk aspect hierbij is het verfijnen van een concrete methode voor het betrekken van scholen in ontwikkelingsgericht onderzoek.

De ervaringen met een dergelijke samenwerking in het eerste PWO- project 'Beestig gezond op school', waren de aanleiding om in volgende onderzoeksprojecten (4) het samenwerkingsverband te intensifiëren. We merkten dat we in 'Beestig Gezond' kansen gemist hadden om scholen al van bij de start van de ontwikkelingsproces te betrekken. Ook boden we eenmalige vormingen aan maar slaagden er te weinig in om een goed zicht te krijgen op wat er in de scholen met het materiaal en de aangeboden achtergrondinformatie gebeurde. We voelden ook dat het werkveld een waardevolle inbreng kon hebben in het bijsturen en aanvullen van het materiaal. Met de beschikbare communicatiestrategieën kregen we deze feedback echter onvoldoende te pakken.

Het ontwikkelen van materialen gebeurt daarom in huidige projecten in een traject waarin de betrokken leraars en directies actief meewerken. Op geregelde tijdstippen wordt een deel van het ontwikkeld materiaal aangeboden aan de leraars die ermee aan de slag gaan. Regelmatig wordt ook een overleg gepland waarop alle betrokkenen aanwezig zijn en waarin coaching, inhoudelijke ondersteuning, brainstormen over het te ontwikkelen materiaal, feedback en uitwisseling aan bod komen. Daarnaast bieden we de leraars ook de kans materialen uit te wisselen via een leerplatform.

Vertegenwoordigers van de meewerkende basisscholen zetelen ook in de stuurgroep van de onderzoeksprojecten. In die stuurgroep zetelen relevante externe partners maar ook lectoren uit de opleiding. Ook studenten worden in het kader van bachelorproef betrokken. Op deze manier worden visies uitgewisseld en op elkaar afgestemd.

Deze samenwerking heeft een invloed op de volledige initiële opleiding. Inzichten en theorieën die aangeboden worden in verschillende opleidingsonderdelen, worden gevoed vanuit de samenwerking en ervaring met het werkveld. Scholen of leraars kleuteronderwijs die met ons meegewerkt hebben, treden op als gastschool of gastlector voor onze studenten.

Het betrekken van het werkveld in ontwikkelingsgericht onderzoek heeft voor ons een ontegensprekelijke meerwaarde. De manier van aanpak kan stof zijn tot verder gesprek.

1. Door het Hogescholendecreet van 13.07.94 kregen de professionele bacheloroopleidingen van de hogescholen in Vlaanderen de opdracht om aan projectmatig wetenschappelijk onderzoek te doen.

2. Van den Akker, J. (2000) Principles and methods of Development Research. Gedownload 29 oktober, 2008 van http://projects.edte.utwente.nl/smarternet/version2/cabinet/ico_design_principles.pdf

3. Van den Berg, R., & Vandenberghe, R. (1999). Succesvol leiding geven aan onderwijsinnovaties. Investeren in mensen. Alphen aan den Rijn: Samson.

4. PWO-project 'Verdraaid' en EWI-project 'JOKIDO' rond technische en wetenschappelijke geletterdheid bij kleuters.